

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра гуманітарних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 24 Сфера обслуговування
(шифр і назва)

спеціальність: 241 готельно-ресторанна справа
(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет, відділення: факультет туризму
(назва інституту, факультету, відділення)

рівень освіти: Бакалавр

Робоча програма з дисципліни «Політологія» для студентів спеціальності 241 готельно-ресторанна справа

3й с. (денна форма навчання), 3й с. (заочна форма навчання)

Розробники: к.політ.н., доцент Шиманова-Стефанишин О. В., к.політ.н., доцент Скочиляс Л. С.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін

Протокол від “31”серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри гуманітарних дисциплін

_____
(підпис)

(проф. Полянський О. А.)
(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування Напрямок підготовки:	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 241 Готельно-ресторанна справа	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		14 год.	6 год.
		Семінарські	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: диференційований залік			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Політологія» є формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і категорій політичної науки, оволодіння сучасними методами аналізу особливостей політичних систем за умови різних політичних режимів.

2.2. Завдання дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Політологія» є: набуття базових знань з історії політичної думки, теорії політичної науки та прикладної політології: ознайомлення з основними поняттями та категоріями політичної науки, спеціально-науковими теоретичними та прикладними методами пізнання, принципами та механізмами розвитку та функціонування політичної системи, особливостями процесу інституціоналізації політичних відносин в Україні тощо.

2.3. Очікувані результати

Студент повинен знати: об'єкт, предмет і метод політичної науки взагалі та української зокрема, чітко оперувати і володіти її понятійно-категоріальним апаратом.

Студент повинен уміти: орієнтуватися в основних світових політичних школах, концепціях і напрямках, знати і вміти давати характеристику вченням про політику; визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, їх роль і функції в підготовці політичних рішень, у забезпеченні особистого внеску до суспільно-політичного життя.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Теорія політики

Тема 1. Політика як соціальне явище. Предмет і метод політології

Основні підходи до визначення суті політики, її об'єкт і суб'єкт. Види політики. Політикоформуючі чинники і джерела. Політологія як наука про політику. Об'єкт і предмет політології. Структура, основні закони та категорії політології. Взаємозв'язок політології з іншими суспільними науками. Провідні соціальні функції політології, її роль у розвитку української держави. Методи політичної науки. Теоретичне і емпіричне у вивченні політики. Вибір методу досліджень при аналізі політичних процесів.

Тема 2. Еволюція світової політичної думки

Історія політичних вчень як складова частина політології та основні етапи її розвитку. Політична думка Стародавнього Сходу. Політичні течії та доктрини античності, пошуки моделей ідеального державного устрою. Політична думка європейського середньовіччя. Основні політичні доктрини доби Відродження. Макіавеллізм. Раціоналістичні концепції політики і влади європейського Просвітництва. Політичні вчення кінця XVIII-XIX ст. Плюралізм політичних доктрин XX ст. Загальна характеристика, провідні школи та напрямки розвитку сучасної західної політології.

Тема 3. Становлення і розвиток політичної думки в Україні

Політична думка у Київській Русі. Створення юридичних, релігійних і морально-етичних підвалин діяльності держави. Українська політична ідеологія часів польсько-литовської доби. Виникнення козацько-гетьманської держави. Політичні погляди Б. Хмельницького та І Мазепи. Вплив Конституції П. Орлика на розвиток національної політичної думки. Політичні аспекти українського Просвітництва XVIII ст. Розвиток політичної науки в Україні у XIX ст. Т. Шевченко про шляхи національно-державного відродження України. Зародження національних політичних доктрин та їх зміст. Політичні

ідеї М. Драгоманова, І. Франка, М. Грушевського, Д. Донцова, В. Липинського, С. Томашівського та ін. Проблеми формування української політичної науки у ХХ ст.

Тема 4. Політична влада

Влада як суспільне явище. Соціальне призначення влади, її основні види. Специфіка, властивості та типи політичної влади, проблеми забезпечення її легітимності. Принцип розподілу влад. Історичні форми виконавчої влади. Умови формування, структура та основні характеристики апарату управління. Бюрократія та її сутність. Закони Паркінсона. Номенклатура як породження командно-адміністративної системи управління. Противаги бюрократизму. Моделі влади у сучасному світі. Президентська, парламентсько-кабінетна та парламентсько-комітетна форми влади.

Тема 5. Політична система суспільства

Поняття політичної системи, генеза і варіанти її інтерпретації. Основні елементи та функції політичної системи. Типи політичних систем і порівняльний аналіз їх функціонування. Управління політичними системами. Плюралізм як принцип функціонування політичної системи.

Тема 6. Держава в політичній системі суспільства

Історичні умови виникнення держави та її сутність. Основні державоформуючі чинники. Найважливіші риси та атрибути держави. Провідні форми державного устрою. Система органів державної влади та їх класифікація. Інститут глави держави, інститути законодавчої, виконавчої та судової влад, інститут державного контролю. Зовнішні та внутрішні функції держави. Сутність соціальної держави. Проблема етатизації та деетатизації суспільного життя. Становлення самостійної держави в Україні. Громадянське суспільство та правова держава. Принцип верховенства закону у правовій державі. Проблема правової культури. Міжнародні норми захисту прав людини. Становлення правової держави в Україні.

Тема 7. Політичні режими

Поняття та основні типи політичних режимів. Сутність ліберального та демократичного політичних режимів. Історичні форми та характеристики демократії. Представницька демократія, головні принципи її організації. Республіка та конституційна монархія. Авторитарні політичні режими: сутність, ознаки, історичні форми. Основні види авторитарних режимів другої половини ХХ ст. Тоталітаризм як особливий тип політичної системи. Ознаки, форми та типологія тоталітаризму. Сталінізм і фашизм як тоталітарні ідеології та суспільні системи. Причини виникнення тоталітаризму в сучасних умовах. Особливості політичного режиму сучасної України.

Модуль 2

Змістовий модуль 2. Прикладні проблеми політології

Тема 8. Політичні партії і партійні системи

Суспільні організації: поняття та основні елементи. Формальні та неформальні організації. Групи інтересів та групи тиску. Види та форми об'єднань. Основні функції суспільно-політичних організацій. Суспільні рухи, їх характеристика, класифікація та функції. Соціально-політичні об'єднання і рухи в Україні: соціальна база, політико-правовий стан, ідейна орієнтація та функціонування. Генеза та причини виникнення політичних партій, їх визначення та індикатори. Класифікація, внутрішня будова, маніфестні та латентні функції політичних партій. Поняття партійної системи. Критична оцінка політичних партій. Формування багатопартійної системи в Україні.

Тема 9. Політичний процес і рішення

Визначення, сутність і структура політичного процесу. Парцелярні і глобальні, еволюційні та революційні процеси. Зміст політичного процесу, його основні стадії. Революція, реформа, бунт, путч, повстання. Політична криза, політична кампанія. Суб'єкти політичного процесу. Політична поведінка: детермінанти, форми, зовнішні регулятори. Специфіка масової поведінки у політиці. Динаміка психології натовпу. Управління

політичною поведінкою. Зміст та організація політичної діяльності, її основні риси. Політична активність та пасивність. Політична дія і участь. Стратегія та тактика у політичній діяльності. Специфіка політичних рішень, їх підготовка, прийняття та реалізація. Види політичних рішень.

Тема 10. Політична еліта і політичне лідерство

Сутність категорій «еліта» та «лідер». Еволюція основних поглядів на еліту. Конфуцій, Платон, Арістотель, Н. Макіавелі, Ф. Гегель, М. Вебер. Основоположники сучасної теорії елітаризму: Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельс. Типи та природа еліт. Закон циркуляції еліт. Правлячий клас та залізний закон олігархії. Функції еліти у суспільстві. Політична еліта, її різновиди: правляча та контреліта (опозиція), закрита і відкрита, консолідована і фрагментована. Лідерство, типологія лідерства за Максом Вебером: харизматичне, тардиційне, раціонально-легальне. Роль лідера у політико-історичному процесі. Лідер-менеджер і лідер-вождь. Сучасні концепції лідерства. Лідерство і бюрократія: талант і навички.

Тема 11. Політична свідомість, культура та ідеологія

Сутність політичної свідомості, її теоретичний та емпіричний рівні. Масова свідомість і її роль у політичному житті. Політична рефлексія і самосвідомість. Стереотипи і настрої у політиці. Політична ментальність. Деформація політичної свідомості в умовах тоталітаризму. Основні поняття та види політичної ідеології. Наслідки тотальної ідеологізації суспільного життя. Зміст та межі деідеологізації в політиці. Поняття, структура та типи політичної культури, її функції та прояви у різних сферах суспільного життя. Мораль і політика. Етика політичних стосунків та відносин.

Тема 12. Основні сучасні ідейно-політичні доктрини

Зміст поняття «політична доктрина». Формування ідеологічних систем та рівні їх функціонування. Види політичних ідеологій і політичних доктрин. Сучасні світові ідейно-політичні течії. Сутність та еволюція лібералізму. Критика лібералізму. Неолібералізм, соціал-лібералізм та лібертаризм. Консерватизм як ідеологія та політична позиція. Принципи класичного консерватизму. Неоконсерватизм. Соціалізм, комунізм, соціал-демократизм. Націоналізм та його форми. Різновиди націоналізму. Ідейно-політичні доктрини фашизму та неофашизму. Релігійний фундаменталізм. Фемінізм та екологізм у сучасному світі.

Тема 13. Вибори та виборчі системи

Сутність виборів, їх типи та характеристика. Функції виборів в демократичному суспільстві. Вибори і суспільна стабільність. Організація та проведення виборів. Передвиборча кампанія. Принцип загального та рівного виборчого права і таємного голосування як умова реалізації демократії. Основні виборчі системи. Мажоритарна система абсолютної та відносної більшості. Конкретно-історичні особливості мажоритарної системи. Пропорційна система. Виборчий метр або квота. Вплив виборчої системи на партійну систему суспільства.

Тема 14. Політичні конфлікти

Політична стабільність демократичного і тоталітарного режиму. Фактори стабільності. Політичний конфлікт. Форми прояву, загальна характеристика концепцій конфлікту (теорія структурного функціоналізму, позитивно-функціонального конфлікту Л.Козера, конфліктної моделі суспільства Р.Дарендорфа і загальної теорії конфлікту К.Боулдінга). Причини і типологія конфліктів. Форми розв'язання конфліктів. Функції суспільних конфліктів. Війна як форма міждержавного конфлікту. Міжнародні конфлікти та їх особливості

Тема 15. Світова політика і міжнародні відносини

Суперечливість і єдність сучасного світу. Зростання глобальної взаємозалежності та її вплив на міжнародні відносини. Сутність, рівні та основні суб'єкти міжнародного політичного процесу. «Національний інтерес» як центральне поняття теорії світової політики. Сфери зовнішньополітичної діяльності, її провідні чинники, зміст і особливості. Нові уявлення про фактори взаємозбереження держав. Рівноправність країн і народів. Демократизація та гуманізація міжнародних відносин. Проблема використання сили на міжнародній арені. Роль та місце України в системі міжнародних відносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	с	інд	с.р.		л	П	с	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1. Змістовий модуль I. Теорія політики												
ТЕМА 1. Політика як соціальне явище. Предмет і методи політології	8	2		2		4	5	1				4
ТЕМА 2. Еволюція світової політичної думки	4					4	8					8
ТЕМА 3. Становлення і розвиток політичної думки в Україні (IX – XX ст.)	4					4	8					8
ТЕМА 4. Політична влада	8	2		2		4	5	1				4
ТЕМА 5. Політична система суспільства	5	1				4	4					4
ТЕМА 6. Держава в політичній системі суспільства	7	2		1		4	6	1		1		4
ТЕМА 7. Політичні режими	6	1		1		4	6	1		1		4
Разом за змістовим модулем 1	30	8		6		28	42	4		2		36
Разом за модулем 1	30	8		6		28	42	4		2		36
МОДУЛЬ 2. Змістовий модуль II. Прикладні проблеми політології												
ТЕМА 8. Політичні партії і партійні системи	8	2		2		4	6	1		1		4
ТЕМА 9. Політичний процес і рішення	4					4	6					6
ТЕМА 10. Політична еліта і політичне лідерство	8	2		2		4	6					6
ТЕМА 11. Політична свідомість, культура та ідеологія	5			1		4	6					6
ТЕМА 12. Основні сучасні ідейно-політичні доктрини	6			2		4	8					8
ТЕМА 13. Вибори та виборчі системи	8	2		2		4	6	1		1		4
ТЕМА 14. Політичні конфлікти	5			1		4	4					4
ТЕМА 15. Світова політика і міжнародні відносини	4					4	6					6
Разом за змістовим модулем 2	30	6		10		32	48	2		2		44
Разом за модулем 2	30	6		10		32	48	2		2		44
Усього годин	90	14		16		60	90	6		4		80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денного навчання	Кількість годин для заочного навчання
1	Політика як соціальне явище. Предмет і методи політології	2	-
2	Політична влада	2	-
3	Держава в політичній системі суспільства	1	1
4	Політичні режими	1	1
5	Політичні партії і партійні системи	2	1
6	Політична еліта і політичне лідерство	2	-
7	Політична свідомість, культура та ідеологія	1	-
8	Основні сучасні ідейно-політичні доктрини	2	-
9	Вибори та виборчі системи	2	1
10	Політичні конфлікти	1	-
РАЗОМ		16	4

**6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
(не передбачено)****7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ
(не передбачено)****8. САМОСТІЙНА РОБОТА**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денного навчання	Кількість годин для заочного навчання
1	Політика як соціальне явище. Предмет і методи політології	4	4
2	Еволюція світової політичної думки	4	8
3	Становлення і розвиток політичної думки в Україні (IX – XX ст.)	4	8
4	Політична влада	4	4
5	Політична система суспільства	4	4
6	Держава в політичній системі суспільства	4	4
7	Політичні режими	4	4
8	Політичні партії і партійні системи	4	4
9	Політичний процес і рішення	4	6
10	Політична еліта і політичне лідерство	4	6
11	Політична свідомість, культура та ідеологія	4	6
12	Основні сучасні ідейно-політичні доктрини	4	8
13	Вибори та виборчі системи	4	4
14	Політичні конфлікти	4	4

15	Світова політика і міжнародні відносини	4	4
РАЗОМ		60	80

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (не передбачено)

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції із використанням відеоматеріалів, інтерактивних методик, логічних методів, робота з науковою літературою, складання графічних схем і таблиць.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного і підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

1. Опитування.
2. Перевірка завдань для самостійної роботи.
3. Перевірка матеріалів самопідготовки.
4. Письмова робота модулю 1.
5. Письмова робота модулю 2.

Підсумковий контроль – диференційований залік (3й семестр – денна форма; 3й семестр – заочна форма навчання).

Залікові вимоги

1. Політика як суспільне явище. Місце і роль політики в системі суспільних відносин.
2. Функції, рівні та види політики.
3. Основні категорії, методи і функції політології.
4. Місце політології в системі наук про суспільство.
5. Зародження політичної думки в країнах Стародавнього Сходу. Політико-філософські школи стародавнього Китаю.
6. Політичні доктрини античності. Сократ. Платон. Арістотель. Цицерон.
7. Розвиток політичної думки в Середньовіччі.
8. Відродження: суть та вплив на розвиток політичної думки. Н. Макіавеллі. Макіавеллізм як політична доктрина.
9. Теорії природних прав і суспільного договору в період Нового Часу та Просвітництва (Г. Гроцій, Б. Спіноза, Т. Гобс, Дж. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо).
10. Політична думка періоду німецької класичної філософії.
11. Сучасні політологічні концепції
12. Політична думка Київської Русі.
13. Політична думка в Україні за литовсько-польської доби.
14. Політико-правові документи козацько-гетьманської держави.
15. Концепції та ідеї українських мислителів XIX – XX ст.
16. Влада як соціальний феномен. Основні концепції влади.
17. Структура політичної влади.
18. Проблема розподілу влад.
19. Поняття легітимності політичної влади. Типи легітимності.

20. Сутність та структура політичної системи.
21. Моделі політичної системи.
22. Функції політичних систем.
23. Типологія політичних систем.
24. Поняття «політичний процес». Структура, характер політичного процесу. Типологія політичних процесів.
25. Політична участь і політична діяльність. Класифікація типів людей щодо участі в політиці.
26. Походження держави, її сутність.
27. Ознаки і функції держави.
28. Форми державного правління та державного устрою.
29. Вищі органи сучасної держави і поділ державної влади.
30. Сутність поняття «політичний режим» та типологія політичних режимів.
31. Порівняльна характеристика авторитарного і тоталітарного політичних режимів.
32. Демократія як тип політичного режиму.
33. Особливості перехідних політичних режимів.
34. Поняття політичної партії, її виникнення, етапи розвитку.
35. Типологія та функції політичних партій.
36. Основні сучасні партійні системи.
37. Програми партії та їх види.
38. Вибори, їх класифікація та особливості при різних політичних режимах.
39. Принципи виборчого права та організація демократичних виборів.
40. Основні функції виборів.
41. Типи (моделі) виборчих систем.
42. Мажоритарна виборча система, її різновиди, переваги та недоліки.
43. Пропорційна виборча система, її різновиди, переваги та недоліки.
44. Основні стадії виборчої кампанії.
45. Сутність, типологія і функції політичної еліти.
46. Теорії еліт Г. Моски, В. Парето, Р. Міхельса.
47. Суть та роль політичного лідерства в суспільстві. Типи лідерства.
48. Політична свідомість: поняття, структура, типи і функції.
49. Політична культура: поняття, зміст і функції. Типологія політичної культури.
50. Ідейно-політична доктрина: поняття і типологія.
51. Соціально-політичні ідеї та цінності консерватизму. Неоконсерватизм.
52. Лібералізм як теорія та ідеологія. Неолібералізм.
53. Соціал-демократична політична доктрина
54. Політична доктрина соціалізму.
55. Анархізм як політична концепція.
56. Основні положення сучасної теорії конфлікту.
57. Сутність політичного конфлікту.
58. Типологія політичних конфліктів.
59. Стили поведінки у конфліктній ситуації. Шляхи і способи розв'язання політичних конфліктів.
60. Міжнародна і зовнішня політика. Цілі і функції міжнародної політики.
61. Основні сучасні міжнародні організації та їх роль у світовій політиці.
62. Сучасний стан і проблеми міжнародних відносин.
63. Україна в системі міжнародних політичних відносин.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ВИДАМИ КОНТРОЛІВ

Модулі	Поточний контроль	Модульний	Самостійна
--------	-------------------	-----------	------------

	Теми	Бали	контроль	робота
МОДУЛЬ 1 (змістовий модуль 1)	T1-T7	18	15	8 (реферат)
	<i>Разом</i>	<i>18</i>	<i>15</i>	<i>8</i>
<i>Разом за модулем 1</i>		<i>41</i>		
МОДУЛЬ 2 (змістовий модуль 2)	T8-T15	21	15	23 (словник; реферат)
	<i>Разом</i>	<i>21</i>	<i>15</i>	<i>23</i>
<i>Разом за модулем 2</i>		<i>59</i>		
ВСЬОГО за модулями		100		
СУМА БАЛІВ		100		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
68-74	D		
61-67	E	Задовільно	не зараховано
35-60	FX	незадовільно	
0-34	F		

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчально-методичний посібник з дисципліни «Політологія», що містить конспект лекцій, методичні вказівки та завдання для семінарських занять, методичні вказівки та завдання для самостійної роботи студентів.

Теми та зміст семінарських занять

Тема 1. Політика як соціальне явище. Предмет і методи політології

1. Політика як суспільне явище і її взаємодія з іншими сферами.
2. Політологія як наука і її взаємодія з іншими науками.
3. Методи, функції та завдання політичної науки.

Тема 2. Еволюція світової політичної думки

1. Зародження політичної думки в країнах Стародавнього Сходу. Політико-філософські школи стародавнього Китаю.
2. Політичні доктрини античності. Сократ. Платон. Арістотель. Цицерон
3. Розвиток політичної думки у Середньовіччі.
4. Політичні ідеї доби Відродження.
5. Теорії природних прав і суспільного договору в період Нового Часу та Просвітництва (Г. Гроцій, Б. Спіноза, Т. Гобс, Дж. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо).
6. Політична думка періоду німецької класичної філософії.
7. Сучасні політологічні концепції.

Тема 3. Становлення і розвиток політичної думки в Україні (IX – XX ст.)

1. Політична думка Київської Русі.
2. Політична думка в Україні за литовсько-польської доби.
3. Політико-правові документи козацько-гетьманської держави.
4. Народно-демократичні ідеї мислителів XIX – XX ст. Український лібералізм.
5. Консерватизм та націоналізм у політичних ідеях в Україні кінця XIX – XX ст.
6. Національно-державницький напрямок та націонал-комунізм в українській політичній думці.

Тема 4. Політична влада

1. Влада: види та основні концепції влади.
2. Ознаки, ресурси влади та механізми здійснення влади.
3. Сутність політичної влади, її структура і функції.
4. Проблема розподілу влад і поняття легітимності політичної влади.

Тема 5. Політична система суспільства

1. Сутність та структура політичної системи.
2. Функції політичних систем.
3. Типологія політичних систем.
4. Основні напрями, особливості та проблеми розвитку політичної системи України.

Тема 6. Держава в політичній системі суспільства

1. Походження держави, її сутність.
2. Ознаки і функції держави.
3. Форми державного правління та державного устрою.
4. Вищі органи сучасної держави і поділ державної влади.

Тема 7. Політичні режими

1. Сутність поняття «політичний режим» та типологія політичних режимів.
2. Порівняльна характеристика авторитарного і тоталітарного політичних режимів.
3. Демократія як тип політичного режиму.
4. Особливості перехідних та гібридних політичних режимів.

Тема 8. Політичні партії і партійні системи

1. Поняття політичної партії, її виникнення, етапи розвитку.
2. Типологія та функції політичних партій.
3. Основні сучасні партійні системи.
4. Становлення багатопартійності в Україні. Партійна система в Україні.

Тема 9. Політичний процес і рішення

1. Політичний процес: суть, стадії протікання, типи та структура.
2. Політична діяльність: суть, структура. Політична участь: суть, форми та мотивація політичної участі.
3. Політичні рішення як елемент політичного процесу.

Тема 10. Політична еліта і політичне лідерство

1. Сутність, типологія і функції політичної еліти.
2. Теорії еліт Г. Моски, В. Парето, Р. Міхельса.
3. Сучасна політична еліта України, її відмінні риси та особливості формування.
4. Суть та роль політичного лідерства в суспільстві. Типи лідерства.

Тема 11. Політична свідомість, культура та ідеологія

1. Політична свідомість: поняття, структура, типи і функції. Політична культура: поняття, зміст і функції.
2. Типологія політичної культури.
3. Політична свідомість та політична культура сучасного українського суспільства.
4. Поняття та типологія політичних ідеологій.

Тема 12. Основні сучасні ідейно-політичні доктрини

1. Ідейно-політична доктрина: поняття і типологія.
2. Соціально-політичні ідеї та цінності консерватизму. Неоконсерватизм.

3. Лібералізм як теорія та ідеологія. Неолібералізм.
4. Політична доктрина соціалізму.
5. Анархізм як політична концепція.

Тема 13. Вибори та виборчі системи

1. Вибори, їх класифікація та особливості при різних політичних режимах.
2. Принципи виборчого права та організація демократичних виборів.
3. Основні функції виборів.
4. Типи (моделі) виборчих систем.
5. Основні стадії виборчої кампанії.

Тема 14. Політичні конфлікти

1. Основні положення сучасної теорії конфлікту.
2. Сутність політичного конфлікту.
3. Типологія політичних конфліктів.
4. Стили поведінки у конфліктній ситуації. Шляхи і способи розв'язання політичних конфліктів.

Тема 15. Світова політика і міжнародні відносини

1. Міжнародна і зовнішня політика. Цілі і функції міжнародної політики.
2. Основні сучасні міжнародні організації та їх роль у світовій політиці.
3. Сучасний стан і проблеми міжнародних відносин.
4. Україна в системі міжнародних політичних відносин.

Теми та зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів в межах вивчення курсу «Політологія» передбачає підготовку і написання термінологічного словника та двох рефератів (по одному на кожен модуль).

Терміни для словника:

Тема: Політика як соціальне явище. Предмет і методи політології

1. Політика 2. Соціальна політика 3. Економічна політика 4. Демографічна політика 5. Зовнішня політика 6. Внутрішня політика 7. Суб'єкт політики 8. Об'єкт політики 9. Політологія 9. Івент-аналіз 10. Контент-аналіз 11. Політична географія 12. Політична соціологія 13. Політична антропологія 14. Філософія політики 15. Прикладна політологія

Тема: Політична влада

1. Влада 2. Державна влада 3 Джерела влади 4. Ресурси влади 5. Легітимність 6. Легальність 7. Теорія розподілу влади

Тема: Політична система суспільства

1. Політична система суспільства 2. Політичний інститут 3. Політична норма 4. Політична ідеологія 5. Політична діяльність 6. Політичні відносини 7. Держава 8. Політична партія

Тема: Держава

1. Державний устрій 2. Політичний режим 3. Форма правління 4. Республіка 5. Монархія 6. Тоталітаризм 7. Авторитаризм 8. Демократія 9. Унітарна держава 10. Федерація 11. Конфедерація 12. Політична трансформація 13. Політична модернізація 14. Пряма демократія 15. Представницька демократія

Тема: Партії і партійні системи

1. Політична партія 2. Політичне об'єднання 3. Суспільно-політичний рух 4. Громадська організація 5. Кадрова партія 6. Масова партія 7. Виборча партія 8. Партійна програма 9. Партійна система

Тема: Вибори і виборчі системи

1. Вибори 2. Виборча процедура 3. Виборче законодавство 4. Виборчий бюлетень 5. Виборчий список 6. Виборчий ценз 7. Виборча система 8. Мажоритарна виборча система 9. Пропорційна виборча система 10. Змішана виборча система 11. Електорат 12. Активне виборче право 13. Пасивне виборче право 14. Виборчий округ

Тема. Політичні еліти і лідери

1. Політична еліта 2. Політичний лідер 3. Бюрократія 4. Номенклатура 5. Соціальна стратифікація 6. Соціальна мобільність

Тема. Політична культура і політична свідомість

1. Політична культура 2. Політична свідомість 3. Патріархальна політична культура 4. Підданська політична культура 5. Активістська політична культура 6. Громадянська політична культура 7. Політична соціалізація 8. Типи політичної соціалізації

Тема. Ідейно-політичні доктрини

1. Ідейно-політична доктрина 2. Політична ідеологія 3. Консерватизм 4. Неоконсерватизм 5. Лібералізм 6. Неолібералізм 7. Католицизм 8. Расизм 9. Популізм 10. Соціал-демократія 11. Комунізм 12. Фашизм 13. Нацизм 14. Фемінізм 15. Анархізм 16. Націоналізм

Тема. Світова політика і міжнародні відносини

1. Міжнародна організація 2. Міжнародні відносини 3. Міжнародна політика 4. НАТО 5. СНД 6. ЄС 7. ЮНЕСКО

Тематика рефератів:

Модуль 1. Теорія політики

1. Макс Вебер про політику як покликання і професію.
2. Взаємодія політики і економіки.
3. Політика і мораль.
4. Призначення і спрямування державної політики в умовах перехідного розвитку суспільства
5. Історичні передумови появи українського державознавства.
6. Міфологічні уявлення про політику.
7. Римське право і політика.
8. Платон про сутність ідеальної держави (рабовласницького комунізму).
9. Сутність та представники ідей утопічного соціалізму.
10. Значення концепцій природного права та суспільного договору для розвитку політичної теорії і практики.
11. Біхевіоризм як основний метод політичних досліджень американської політології.
12. Державотворчі концепції українських гетьманів.
13. Роль Конституції П. Орлика у розвитку політичної думки в Україні.
14. Політичні ідеї представників Києво-Могилянської академії.
15. Політичні погляди М. Драгоманова.
16. Погляди В. Винниченка щодо національного відродження України в праці „Заповіт борцям за визволення”.
17. В. Липинський і Д. Донцов: порівняльно-політологічний аналіз творчої спадщини.
18. Проблеми демократизації влади в Україні на сучасному етапі.
19. Природа влади у сім'ї, соціальній групі, державі: порівняйте.

20. Макс Вебер про легітимність влади.
21. Концепція української державності в творах В. Липинського: Праця „Листи до братів-хліборобів”.
22. Основні концепції походження держави.
23. Сутність та принцип правової держави в сучасному світі.
24. Розподіл влад як головний стимулюючий принцип проти зловживання влади в теорії Ш. Монтеск'є.
25. Інститут громадянства в сучасному світі.
26. Громадянське суспільство і держава: питання співвідношення і взаємодії.
27. Систематичний аналіз та його роль у становленні теорії політичних систем суспільства.
28. Порівняльний аналіз функціонування політичних систем (на прикладі України та Росії).
29. Теорії політичної системи Д. Істона і Г. Алмонда.
30. Політична система України (за змінами до Конституції).
31. Політичний режим в період незалежної України.
32. Тоталітаризм в дослідженнях З.Бжезінського, Х.Арендт, К.Фрідріха.
33. Демократичні перспективи України.
34. Диктатура і демократія в античному світі.
35. Витоки тоталітаризму.
36. Авторитаризм в країнах Азії, Африки та Латинської Америки: природа і еволюція.
37. Концепції прямої та представницької демократії: порівняльний аналіз.
38. Сучасні концепції демократії.
39. Теорія поліархії Р. Даля.

Модуль 2. Прикладні проблеми політології

1. Громадські організації та рухи, їх роль у політичному житті.
2. Суспільно-політичні рухи та організації в Україні.
3. Сучасний молодіжний і студентський рух в Україні.
4. Сучасна соціал-демократія України та досвід Західної Європи.
5. Профспілки та політичні партії: проблеми взаємодії.
6. Багатопартійність і демократизація суспільства в Україні.
7. Опозиція і її роль в політичному житті.
8. Порівняльний аналіз партійних систем в країнах СНД.
9. Порівняльна характеристика партійних систем в розвинутих і перехідних суспільствах.
10. Сучасні виборчі системи, їх сутність та специфіка.
11. Характеристика політичного процесу в сучасній Україні.
12. Людина – істота політична: від Аристотеля до Сучасності.
13. Національна державність українського народу в історичній ретроспективі.
14. Українська діаспора: минуле і сучасність.
15. Українська національна ідея.
16. Націоналізм в соціально-політичному аспекті.
17. Особливості етнонаціональної політики в сучасній Україні.
18. Сучасні теорії еліт.
19. Специфіка формування національної еліти в Україні.
20. Політична еліта і демократія.
21. Шляхи подолання тоталітарних тенденцій у розвитку політичної культури трансформаційного суспільства
22. Історико-політичні, національні та психологічні особливості української політичної культури.
23. Проблема пошуку національної ідеї для України на сучасному етапі
24. Доктрина як чинник соціального консенсусу.

25. Система цінностей ліберальної моделі суспільства.
26. Особливості розвитку неоконсерватизму у сучасному світі.
27. Вплив ідеологічних доктрин на розвиток політичного процесу в історії України.
28. Трансформація ідеологій в умовах нових інформаційних технологій.
29. Вибори та виборчі системи.
30. Порівняльна характеристика основних виборчих систем.
31. Прямі та непрямі політичні вибори: порівняльна характеристика.
32. Поняття і принципи виборчого права.
33. Особливості виборчого права в посткомуністичних країнах.
34. Виборче право і виборча система в сучасній Україні.
35. Взаємозв'язок виборчих та партійних систем.
36. Політичні вибори і проблема суспільної стабільності.
37. Основні етапи еволюції теорії соціально-політичних конфліктів.
38. Політичні конфлікти в Україні: причини виникнення і способи розв'язання.
39. Конфлікт і консенсус у перехідному суспільстві.
40. Теорія конфлікту М. Дюверже.
41. Конфлікт як чинник стабільності суспільства (на прикладі теорії конфлікту Р. Дарендорфа).
42. Теоретична та прикладна політологія проблеми ідентифікації.
43. Інформаційні технології у виборчій боротьбі.
44. Лобізм як політична технологія.
45. Менеджмент виборчої компанії та правлячої команди.
46. Політичний тероризм і його різновиди.
47. Національні інтереси України та системи їх пріоритетів.
48. Безпека України: чинники нестабільності.
49. Кризи цивілізації і проблеми глобалістики.
50. Екологічні проблеми людства та політико-правове забезпечення екологічного стійкого розвитку.
51. Лобізм в політичному житті західних країн
52. Політичні портрети сучасних українських лідерів
53. Радянська політична культура: суть та типологічні особливості.
54. Структура та функції громадянської політичної культури.
55. Політичні норми та ціннісні орієнтації сучасного українського суспільства.
56. Моделі та механізми політичної соціалізації.
57. Абсентеїзм як тип політичної поведінки.
58. Особливості політичної участі молоді.
59. Теорія раціонального вибору: обґрунтування і критика.
60. Геополітика: предмет, структура, категорії та функції.
61. Концепція Х. Маккіндера.
62. Структура геополітичного простору.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бебик В. М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручн. / В. М. Бебик. – К.: Каравела, 2009. – 496 с.
2. Гелей С. Д. Політологія: Навч. посіб. – 7-ме вид, перероб і доп. / С. Д. Гелей, С. М. Рутар. – К.: Знання, 2008. – 415 с.
3. Кухта Б. Л. З історії української політичної думки: [Текст лекц.: Навч. посібн.] / Борис Кухта. – К.: Генеза, 1994. – 368 с.
4. Кухта Б. Політичні еліти, політичне лідерство / Б. Кухта, Н. Теплоухова. – Львів: Кальварія, 1996. – 221 с.
5. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України: Підручник [для ВНЗ] / Ред.

- Голопатюк Л. С.; Нац. акад. оборони України. – К.: Освіта України, 2005. – 403 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посіб. [для студ. ВНЗ]. – К.: Генеза. – 1997. – 395 с.
  7. Політологія: Посіб. [для студ. ВНЗ] / Бабкіна О. В., Безродний Є. Ф., Горбатенко В. П. [та ін.]; за ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К.: Академія, 1998. – 368 с.
  8. Політологія: Підручн. / [За ред. М. М. Вегеша]. – 3-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 384 с.
  9. Політологія: Навч. посіб. / О. О. Волинець, М. П. Гетьманчук, В. В. Гулай [та ін.]: за ред. М. П. Гетьманчука. – Серія «Дистанційне навчання». – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2005. – 360 с.
  10. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручн. / Ф. М. Кирилюк, А. Є. Конверський, В. Ф. Білик [та ін.]; за ред. Кирилюка Ф. М. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
  11. Політологія / А. Колодій, Л. Климанська, Я. Космина [та ін.]; за ред. А. Колодій. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 664 с.
  12. Рябов С. Г. Політологічна теорія держави / Рябов С. Г. – К.: ТАНДЕМ, 1996. – 240 с.
  13. Світова та європейська інтеграція: організаційні засади / За ред. Я. Й. Малика, М. З. Мальського. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 402 с.
  14. Хейвуд Э. Политология: Учебн. [для студентов вузов] / Эндрю Хейвуд; [пер. с англ. под ред. Г. Г. Водолазова, В. Ю. Бельского]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 544 с. – (Серия «Зарубежный учебник»).
  15. Шведа Ю. Р. Теорія політичних партій і партійних систем: Навч. посібн. / Ю. Р. Шведа – Львів: Тріада плюс, 2004. – 528 с.
  16. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручн. / П. П. Шляхтун. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.

Додаткова

1. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: Матеріали регіон. наук.-практ. конф. (17 трав. 2004 р., м. Дніпропетровськ) / Редкол.: Л. Л. Прокопенко (голов. ред.) [та ін.]; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. – Дніпропетровськ, 2004. – 146 с.
2. Алексеева Т. А. Современные политические теории: Курс лекц. / Т. А. Алексеева. – М.: Московский государственный институт международных отношений (Университет) МИД РФ: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2007. – 464 с.
3. Барановський Ф. Євроатлантична інтеграція України – крок у майбутнє / Ф. Барановський // Економічний часопис. – 2005. – №11-12. – С. 22-23.
4. Бучин М. А. Демократичні принципи виборів: суть та типологія / М. А. Бучин // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку: Зб. наук. праць. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, Ін-т українознавства НАН України, 2008. – Вип. 20. – С. 37-42.
5. Геополітика: Військово-політичні аспекти: Навч. посібн. / О. Бойко, Ю. Бураков, С. Власюк. – Львів: ЛІСВ, 2008. – 343 с.
6. Головатий М. Ф. Мистецтво політичної діяльності / Головатий М. Ф. – К.: МАУП, 2002. – 176 с.
7. Дашутін Г. П. Політичний ідеал: світовий досвід і сучасна Україна / Григорій Дашутін. – К.: Академ-Прес, 2006. – 304 с.
8. Дюверже М. Политические партии / М. Дюверже / Пер. с франц. – М.: Академический проект, 2000. – 558 с.
9. История политических и правовых учений: Учебн. / Воротилин Е. А., Лейст О. Э., Мачин И. Ф. [и др.]; под ред. О. Э. Лейста. – М.: Зерцало, 1999. – 688 с.
10. Кіс Т. Виборчі системи та їх політичні наслідки / Т. Кіс // Нова політика. – 1996. – №2. – С. 21-31.

11. Коліушко І. Пропорційна виборча система та досвід її застосування / І. Коліушко // Громадянське об'єднання "Нова хвиля": Зб. аналіт. матер. – 1995. – Вип. 2. – С. 16-24.
12. Кочубей Л. О. Політична еліта та політичний клас: класичні зарубіжні концепції / Л. О. Кочубей // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., Миколаїв: Український центр політичного менеджменту, 2009. – Вип. 17. – С. 96-107.
13. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX – початок XX століття) / Ю. Левенець. – К.: Стилос, 2001. – 584 с.
14. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. Ідеї гуманізму епохи Відродження в українській філософії XV – початку XVII століття [Електронний ресурс] / Володимир Литвинов. – К.: Основи, 2000. – 472 с. – Режим доступу до джерела: <http://izbornyk.org.ua/lytv/lyt.htm>
15. Макарчук С. Писемні джерела з історії України: Курс лекц. / Степан Макарчук. – Львів, Світ, 1999. – 353 с.
16. Політичні режими сучасності і перехід до демократії / Давимука С., Колодій А., Кужельок Ю., Харченко В. – Львів, 1999. – 168 с.
17. Полтавець С. В. Українська політична думка середини XVII століття / С. В. Полтавець. – К.: Світогляд, 2009. – 170 с.
18. Рассел Б. Історія західної філософії / Бертран Рассел; [пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Тарашука]. – К.: Основи, 1995. – 759 с.
19. Ротар Н. Політична участь громадян України в умовах демократизації / Н. Ротар // Політичний менеджмент. – 2006. – №2. – С. 78–92.
20. Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку XX сторіччя) [Електронний ресурс] / О. І. Салтовський. – К.: ПАРАПАН, 2002. – 396 с. – Режим доступу до джерела: <http://litopys.org.ua/salto/salt.htm>
21. Себайн Д. Історія політичної думки / Джордж Г. Себайн, Томас Л. Торсон; [пер. з англ.]. – К.: Основи, 1997. – 838 с.
22. Сергатюк Д. Витоки формування вітчизняної політичної еліти / Д. Сергатюк // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., Миколаїв: Український центр політичного менеджменту, 2009. – Вип. 16. – С. 68-76.
23. Соціально-ціннісні засади державного управління в Україні: Моногр. / В. М. Козаков. – К.: НАДУ, 2007. – 284 с.
24. Сучасний виборчий PR: Навч. посібн. / В. В. Лісничий, В. О. Грищенко, В. М. Іванов [та ін.]. – К: Професіонал, 2004. – 384 с.
25. Шварцмантель Д. Идеология и политика / Джон Шварцмантель; [пер. с англ.]. – Х.: Гуманитарный Центр, 2009. – 312 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Бібліотеки:

1. Бібліотека Львівського державного університету фізичної культури, м. Львів, вул. Костюшка, 11.
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника НАН, м. Львів, вул. Стефаника, 2.

Інтернет:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ // <http://www.nbuv.gov.ua/>